

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

นิตินิพนธ์กับการพัฒนาคุณภาพในโรงพยาบาล

จัดทำโดย นพ. ไพโรจน์ บุญคงชื่น
รหัส ๖๔๐๙๒๖

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิตินิพนธ์เพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๙
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นิติธรรมกับการพัฒนาคุณภาพในโรงพยาบาล

ความหมายของนิติธรรม

หลักนิติธรรม (Rule of Laws) หมายถึง การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล มีความเป็นธรรม มีการปฏิรูปกฎหมาย สม่ำเสมอ การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม เป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของตนเอง เข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่างๆ ประกอบด้วย ๑) หลักการแบ่งแยกอำนาจซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจ การตรวจสอบอำนาจและการถ่วงดุลอำนาจ ๒) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ๓) หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกันและใช้ดุลยพินิจโดยปราศจากข้อบกพร่อง ๔) หลักความชอบด้วยกฎหมายทางเนื้อหาเป็นหลักที่กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้ เป็นไปตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย ๕) หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระ ๓ ประการคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม ๖) หลักไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิดแล้ว จะเอาผิดกับบุคคลนั้นๆ มิได้ ๗) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

ซึ่งการปฏิรูประบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบใหม่มีความทันสมัย สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย เท้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ภายใต้สถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน สังคมไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันจากภายในและภายนอกประเทศ เกิดปัญหาที่สั่งสมจากการพัฒนาที่ไม่สมดุล ความเหลื่อมล้ำ ขัดแย้ง แย่งชิงทรัพยากร การทุจริตคอร์รัปชัน ส่งให้เกิดผลกระทบในการบริหารงาน ทำให้ทุกภาคส่วนในสังคมหันมาให้ความสนใจในเรื่องธรรมาภิบาลมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบราชการใหม่ โดยการกำหนดหลักธรรมาภิบาลไว้ในกฎหมาย และแผนพัฒนาประเทศที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) เน้นในเรื่องของการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ยึดหลักสมดุลยั่งยืน สร้างความเป็นธรรมในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความมั่นคง ส่งเสริม วัฒนธรรมที่มีธรรมาภิบาล เพื่อเสริมสร้างระบบราชการให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ระยะยาวและต่อเนื่องมาถึงการปฏิรูประบบบริการสุขภาพในปัจจุบัน โดยธรรมาภิบาล คือ การบริหารจัดการ โดยยึดหลักความรับผิดชอบ เป็นธรรม โปร่งใส เป็นการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๓ มุ่งเน้น ในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม ในขณะเดียวกันต้องเน้นในเรื่องของคุณภาพด้วย คุณภาพในที่นี้คือคุณภาพของระบบสุขภาพที่ทำให้ทุกคน ได้เข้าถึงบริการ เป็นไปตามมาตรฐานที่เหมาะสมปราศจากข้อผิดพลาด เกิดผลลัพธ์ที่ดีจากการทบทวนแนวคิดธรรมาภิบาลพบว่า ประกอบด้วย ๖ หลัก ได้แก่ หลักคุณธรรมและจริยธรรม หลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่อหลักการมีส่วนร่วมและหลักนิติธรรม ซึ่งในองค์การต่างๆ ได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ใน การ

บริหารองค์การ เน้นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารในการจัดสรรการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความคุ้มค่า สร้างความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร ส่งผลให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน มีความยึดมั่นผูกพันในองค์การ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง เช่นเดียวกับในองค์การทางด้านสุขภาพ โดยกระทรวงสาธารณสุขมีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการบริการที่มีคุณภาพควบคุมคุณธรรม บุคลากรมีความสุขในการทำงาน สร้างธรรมาภิบาลในการบริหาร ทำให้โรงพยาบาลทุกแห่งในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขต้องขานรับ ขับเคลื่อน ปรับตัว ปรับยุทธศาสตร์ของโรงพยาบาลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนี้ โดยเฉพาะโรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลทั่วไปสังกัดกระทรวงสาธารณสุขนั้นเป็นโรงพยาบาลที่มีความสำคัญต่อองค์การสุขภาพของประเทศ โดยมีพันธกิจหลักในการให้บริการคือส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟู

ความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ต่อการพัฒนาระบบราชการไทยอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง โดยในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.๒๕๕๑ - ๒๕๕๕) ได้ผลักดันการสร้างระบบราชการไทยให้เป็นกลไกของรัฐที่สำคัญต่อการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีด้วยการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยเพื่อเพิ่มขีดสมรรถนะให้สามารถเรียนรู้ปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชนได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ต้องยึดมั่นในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาลโดยการสร้างระบบธรรมาภิบาลสำหรับ การกำกับดูแลหน่วยงานของตนเองที่ดีเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ถูกต้อง เป็นธรรม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน เป็นต้น

ซึ่งในปัจจุบันการให้บริการด้านสาธารณสุขในประเทศไทย ได้คำนึงถึงการให้บริการด้วยมาตรฐานแห่งวิชาชีพ คุณภาพวิชาการที่ทันสมัยในระดับนานาชาติ ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ควบคู่ไปกับการบริการที่เป็นส่วนสนับสนุนให้ผู้ป่วยและญาติได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้ป่วย/ญาติ เป็นที่ยอมรับของสังคม ตัวอย่าง เช่น สิทธิในวาระสุดท้ายของชีวิต สืบเนื่องจาก พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ ได้กำหนดไว้ใน มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่งว่า “บุคคลมีสิทธิทำหนังสือเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้” ในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลไว้ว่า เมื่อถึงคราวที่เจ็บป่วยมากและอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตซึ่งไม่อาจแสดงเจตนาได้ก็สามารถเขียนไว้ล่วงหน้าได้ถ้าจะขอจากไปตามธรรมชาติ ขอตายอย่างสงบโดยไม่ต้องการใช้เทคโนโลยีใดๆ มาเหนี่ยวรั้งเพื่อยืดการตายออกไป นั่นคือหลักการของกฎหมาย เป็นต้น

แต่ในปัจจุบันโรงพยาบาลในประเทศไทยยังพบประเด็นในการร้องเรียนและฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายในวงเงินจำนวนมากแล้ว บางกรณีถึงขั้นฟ้องกันเป็นคดีอาญา เมื่อมีการร้องเรียนหรือเรียกค่าเสียหายจากการได้รับบริการทางการแพทย์ ซึ่งคุ้มครองสิทธิของประชาชนกรณีถูกละเมิดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้นำพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ซึ่งผู้ที่เสียหายที่ถูกละเมิดจากแพทย์ในโรงพยาบาลหรือในหน่วยงานของรัฐ สามารถเรียกร้องค่าชดเชยได้ ซึ่งถือว่าเป็นการประกันสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนของผู้ป่วยจากโรงพยาบาลรัฐ และได้ตราพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๕ ได้กำหนดมาตรา ๔๑ ที่กำหนดให้คณะกรรมการกันเงินไม่เกินร้อยละ ๑ ของเงินที่จะจ่ายให้หน่วยบริการไว้เป็นเงิน

ช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้รับบริการ เพื่อชดเชยกรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการให้บริการทางการแพทย์ โดยเจตนาหรือเป็นมาตการทางศีลธรรมบรรเทาความเดือดร้อน และลดความขัดแย้งระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการโดยไม่ต้องพิสูจน์ถูกผิด

และจากผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ยังนับวันจะเพิ่มและทวีความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้สัมพันธภาพที่ตึงเครียดระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการเกิดการสั่นคลอนและการแพทย์เชิงธุรกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว อาจหยุดชะงักลง ดังนั้นการบริหารทางด้านทางการแพทย์และสาธารณสุขจึงได้นำหลักนิติธรรมซึ่งถือว่าเป็นเสาหลักที่สำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการที่จะส่งเสริม สนับสนุน และแก้ไขปัญหาต่างๆ มาใช้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

ทั้งนี้หลักนิติธรรมนำมาซึ่งกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลและการรักษาพยาบาลอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยและญาติรวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ด้วย

ตัวอย่างการฟ้องร้องโรงพยาบาล

(๑) ผู้ร้องเรียนร้องว่าได้รับการผ่าตัดยกกระชับและเสริมหน้าอกที่โรงพยาบาลเอกชน หลังผ่าตัดพบว่า เกิดรอยแผลเป็นขนาดใหญ่ เหมือนรอยเย็บกระสอบรอบบราวนมและหัวนม ขอให้แพทย์สภาพตรวจสอบมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรมของแพทย์ ผู้ถูกร้องเรียน

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม เห็นว่าแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนได้อธิบายถึงกระบวนการในการรักษาตลอดจนแผลผ่าตัดและแผลเป็นที่อาจเกิดขึ้นหลังผ่าตัดทุกราย และให้ผู้ป่วยตัดสินใจเองว่าสามารถยอมรับได้หรือไม่ แผลเป็นอาจจะนูนหรือไม่นูนขึ้นอยู่กับสภาพผิวหนังของผู้ป่วยเอง อาจต้องมาทำการรักษาต่อเนื่องภายหลัง ซึ่งผู้ป่วยรายนี้ได้รับทราบเรื่องลักษณะของแผลเป็นที่อาจเกิดขึ้น หลังผ่าตัดไม่ได้มีภาวะแทรกซ้อน ผู้ป่วยขาดการติดต่อ และไม่ได้มาแจ้งเกี่ยวกับแผลที่ใหญ่ขึ้น หากมาพบผู้ถูกร้องเรียนจะแนะนำวิธีการรักษาบาดแผลให้ดีขึ้น ประกอบกับราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทยมีความเห็นว่าแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนได้ทำการผ่าตัดและให้การดูแลรักษาผู้ป่วยรายนี้โดยถูกต้องเหมาะสมตามมาตรฐาน และแผลเป็นที่อาจเกิดขึ้นได้จากการผ่าตัดดังกล่าว จึงเชื่อได้ว่าแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนได้ให้การรักษาผู้ป่วยรายนี้เป็นไปตามมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ ภายใต้ความสามารถและข้อจำกัดตามภาวะวิสัยและพฤติการณ์ที่มีอยู่ แพทย์ผู้ถูกร้องเรียนจึงมิได้ประพฤติดื้อบังคับแพทย์สภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.๒๕๔๙ หมวด ๔ ข้อ ๑๕ กรณีมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรมจึงมีมติ คดีไม่มีมูล

(๒) ผู้ร้องเรียน ร้องว่า แพทย์ผู้ถูกร้องเรียน (๑) ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางให้การรักษาในสถานพยาบาลของราชการ ที่มีสิทธิเบิกตรงกับกรมบัญชีกลางต้องมาแสดงตนที่สถานพยาบาล (๒) ไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์จนถึงข้อบังคับทางการแพทย์ในการใช้ยาปฏิชีวนะ ยาแก้ไอ เป็นเวลานานๆ และไม่สามารถชี้แจงถึงความสมเหตุสมผลของการจ่ายยาในปริมาณมากๆ และซ้ำซ้อนระยะเวลา

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม เห็นว่า

ประเด็นที่ ๑ ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางให้การรักษาในสถานพยาบาลของราชการที่ผู้มีสิทธิเบิกตรงกับกรมบัญชีกลางด้วยการแสดงตนที่สถานพยาบาล ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องเรียนได้ไปตรวจผู้ป่วยที่บ้าน แต่มีการบันทึกตรวจและการจ่ายยาครบถ้วนประกอบกับคณะกรรมการสอบสวนของสถานพยาบาลของราชการได้พิจารณาแล้วว่าผู้ถูกร้องเรียนไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางการให้การรักษารักษาจริง จึงได้ลงโทษ “ภาคทัณฑ์” จึงถือว่าแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนไม่ดำรงตนให้สมควรในสังคมโดยธรรมและไม่เคารพกฎหมายบ้านเมือง ดังนั้นแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนจึงประพฤติดื้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.๒๕๔๙ หมวด ๒ ข้อ ๕๘ **จึงมีมติคดีมีมูล**

ประเด็นที่ ๒ ไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ถึงข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ในการใช้ยาปฏิชีวนะ ยาแก้ไอเป็นเวลานานๆ และไม่สามารถชี้แจงถึงความสมเหตุสมผลของการจ่ายยาในจำนวนที่มากๆ และซ้ำซ้อนระยะเวลา ข้อเท็จจริงพบว่าผู้ถูกร้องเรียนจ่ายยาที่ไม่เหมาะสม อาจเกิดอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของผู้ป่วย หากรับประทานยาตามจำนวนที่สั่งจ่ายไปจริง ประกอบกับจ่ายยามากเกินความจำเป็นและซ้ำซ้อนระยะเวลาผู้ถูกร้องเรียนจึงให้การรักษาผู้ป่วยไม่ถูกต้องเหมาะสมตามมาตรฐานที่ดีที่สุด สถานการณ์นั้นๆ ภายใต้ความสามารถและข้อจำกัด ตามภาวะวิสัยและพฤติการณ์ที่มีอยู่ แพทย์ผู้ถูกร้องเรียนจึงประพฤติดื้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.๒๕๔๙ หมวด ๔ ข้อ ๑๕ **จึงมีมติคดีมีมูล**

(๓) กรณีนางสมหญิงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล B ด้วยอาการแขนและขาซ้ายอ่อนแรง มีอาการหน้ามืด เดินเซ เนื่องจากหลอดเลือดในสองตีบ ผ่านไป ๑ สัปดาห์ แพทย์หญิงใจเย็นได้ให้นางสมหญิงกลับบ้านและนัดให้ไปพบแพทย์เฉพาะทางที่โรงพยาบาล A ซึ่งเป็นโรงพยาบาลในเครือเดียวกัน เมื่อถึงเข้าวันนัด (๕ วันต่อมา) ญาติได้นำนางสมหญิงมารักษาที่ห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาล B อีกครั้ง เนื่องจากมีอาการซึมลงไม่พูด เมื่อ X-ray สมองพบว่า มีเลือดออกในสมองจากหลอดเลือดในสมองแตก ต่อมา นายรักซึ่งเป็นสามีได้ร้องเรียนต่อแพทยสภาว่า แพทย์หญิงใจเย็นประพฤติดื้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม โดยไม่ดำเนินการส่งตัวนางสมหญิงไปรักษาที่แพทย์เฉพาะทางแต่ให้กลับบ้านนั้นเป็นการรักษาและตัดสินใจที่ไม่เหมาะสม

คดีนี้เป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง โดยศาลปกครองมีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการใช้ดุลพินิจของแพทยสภาที่มีคำสั่งยกข้อกล่าวหาของผู้ฟ้องคดี โดยตั้งประเด็นการวินิจฉัยว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่เห็นว่าเรื่องร้องเรียนของผู้ฟ้องคดีไม่มีมูลและยกข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องเรียนเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในส่วนของการดำเนินการตามข้อร้องเรียน ซึ่งคณะกรรมการจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมได้พิจารณาขั้นตอนการรักษา สำเนาเวชระเบียน ฯลฯ ตามที่โรงพยาบาล B ส่งเอกสารหลักฐานพร้อมทั้งได้ขอความเห็นเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรมจากราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทยและผู้ถูกฟ้องคดีได้มีความเห็นเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของราชวิทยาลัยฯ ว่าภาวะหลอดเลือดในสมองแตกเป็นสภาวะที่ไม่อาจป้องกันหรือคาดหมายได้ล่วงหน้า แม้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจะใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอแล้วก็ตาม ซึ่งถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัย การที่ผู้ป่วยมีอาการไม่รู้สึกตัวอันเป็นผลจากภาวะหลอดเลือดในสมองแตก จึงมิได้มีสาเหตุโดยตรงมาจากความบกพร่องในการดูแลรักษา

และพฤติการณ์ในการรักษาผู้ป่วยของแพทย์หญิงใจเย็น ซึ่งได้ดำเนินการรักษาตามมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุด ในสถานการณ์นั้นๆ ภายใต้ความสามารถและข้อจำกัดตามภาวะวิสัยและพฤติการณ์ที่มีอยู่ แพทย์หญิงใจเย็นจึงมิได้ประพฤติดัดข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๙ หมวด ๔ ข้อ ๑๕ (ซึ่งใช้บังคับขณะนั้น โดยปัจจุบันใช้บังคับตามที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐)

(๔) กรณีภรรยาของนายเคราะห์ได้ฝากครรภ์กับนายแพทย์เพลิน (ซึ่งเป็นผู้ร้องสอดในคดี) เมื่อถึงกำหนดคลอด นายแพทย์เพลินเป็นผู้ผ่าตัดทำคลอด ปรากฏว่าทารกไม่หายใจ ตัวเขียวคล้ำ เพราะขาดออกซิเจนอย่างรุนแรงเป็นเวลานาน กุมารแพทย์จึงปั๊มหัวใจและใช้เครื่องช่วยหายใจ แต่ทารกไม่มีอาการตอบสนอง นายเคราะห์และภรรยาจึงให้แพทย์ถอดเครื่องช่วยหายใจออก ทำให้ทารกถึงแก่ความตาย นายแพทย์เพลินได้ชี้แจงสาเหตุการเสียชีวิตว่าเกิดจากสายสะดือทารกย้อยลงมาบริเวณร่องแก้มสายสะดือจึงถูกกดทับจากการเบ่งคลอดและบีบรัดตัวของมดลูก ทารกจึงอยู่ในภาวะขาดออกซิเจน

ศาลเห็นสอดคล้องกับความเห็นของประธานคณะอนุกรรมการอนามัยแม่และเด็ก ราชวิทยาลัยสูตินารีแพทย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลปกครองแต่งตั้งขึ้นว่า เป็นการตัดสินใจผ่าตัดทำคลอดที่ล่าช้าเกินสมควร โดยเหตุแห่งการล่าช้ามิได้เกิดจากสภาพทางธรรมชาติร่างกายของภรรยาผู้ฟ้องคดีแต่เกิดจากนายแพทย์เพลินใช้เวลาออกไปรับประทานอาหารกลางวันนานเกินสมควร (๑ ชั่วโมง ๑๒ นาที) โดยมีได้คำนึงถึงภาวะฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการคลอด และการที่ภรรยาผู้ฟ้องคดีได้ร้องขอให้ผ่าตัดทำคลอดถึง ๓ ครั้ง แต่ได้รับการปฏิเสธ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่แพทย์ที่เข้าลักษณะมิได้รักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุด และมีได้คำนึงถึงความปลอดภัยและความเสี่ยงของผู้ป่วยตามหมวด ๓ ข้อ ๑ และข้อ ๖ ของข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ (ปัจจุบันใช้บังคับตามหมวด ๔ ข้อ ๑๕ ข้อ ๒๒ และข้อ ๒๓ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐)

การฟ้องร้องต่างๆ มองได้ทั้งแง่ลบและแง่บวก ในด้านลบมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของบุคลากรทางการแพทย์กับผู้ป่วยและญาติ ในด้านบวกทำให้เกิดความเป็นธรรมและทำให้เกิดการพัฒนาต่อยอดไปได้ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยยิ่งขึ้น

ตัวอย่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในโรงพยาบาล

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
๑.ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมของโรงพยาบาล	พระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒	การมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดกลไกการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม โดยใช้ระบบการแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพแก่ลูกจ้าง หรือโรคจากสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนที่ได้รับหรืออาจได้รับมลพิษ ให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่แจ้งหรือรายงานเกี่ยวกับการพบหรือมีเหตุสงสัยว่าเกิดโรคจากการประกอบอาชีพหรือโรคจากสิ่งแวดล้อมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือกรมควบคุมโรค เพื่อให้สามารถดำเนินการกับสถานการณ์การเกิดโรคดังกล่าวได้ทันที	
	พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔	<ul style="list-style-type: none"> - จัดและดูแลสถานประกอบกิจการและลูกจ้างให้มีสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตามของลูกจ้างมิให้ลูกจ้างได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจและสุขภาพอนามัย - กำหนดให้นายจ้างต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายให้นายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย - ให้นายจ้างบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎกระทรวง - ให้ลูกจ้างมีหน้าที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานตามมาตรฐานที่กำหนด - จัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน บุคลากรหน่วยงานหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง - เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานและบุคลากรตามวรรคหนึ่งจะต้องขึ้นทะเบียนต่อกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<ul style="list-style-type: none"> - กรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในสภาพการทำงานหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานที่อาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขอนามัย ให้นายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบถึงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการทำงานและแจกคู่มือปฏิบัติงานให้ลูกจ้างทุกคนก่อนที่ลูกจ้างจะเข้าทำงาน เปลี่ยนงานหรือเปลี่ยนสถานที่ทำงาน - จัดให้ผู้บริหาร หัวหน้างาน และลูกจ้างทุกคนได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานได้อย่างปลอดภัย - กรณีที่นายจ้างรับลูกจ้างเข้าทำงาน เปลี่ยนงาน เปลี่ยนสถานที่ทำงาน หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ซึ่งอาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขอนามัยให้นายจ้างจัดให้มีการฝึกอบรมลูกจ้างทุกคนก่อนการเริ่มทำงาน - ติดประกาศสัญลักษณ์เตือนอันตรายและเครื่องหมายเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งข้อความแสดงสิทธิและหน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้างตามที่อธิบดีประกาศกำหนดในที่ที่เห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบกิจการ - ในกรณีที่สถานที่ใดมีสถานประกอบกิจการหลายแห่งให้นายจ้างทุกรายของสถานประกอบกิจการในสถานที่นั้นมีหน้าที่ร่วมกันดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เป็นไปตาม พรบ.นี้ - ในกรณีที่นายจ้างเช่าอาคาร สถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่นำมาใช้ในสถานประกอบกิจการให้นายจ้างมีอำนาจดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์หรือสิ่งอื่นใดที่เช่านั้น ตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎกระทรวง - ให้ผู้บริหารหรือหัวหน้างานมีหน้าที่สนับสนุนและร่วมมือกับนายจ้างและบุคลากรอื่น เพื่อปฏิบัติการให้ 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลูกจ้างมีหน้าที่ดูแลสภาพแวดล้อมในการทำงานตามมาตรฐานที่กำหนดกฎกระทรวง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ และสุขภาพอนามัยโดยคำนึงถึงสภาพของงานและพื้นที่รับผิดชอบ - จัดและดูแลให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยต่อส่วนบุคคลที่ได้มาตรฐานตามที่อธิบดีประกาศกำหนด ในกรณีที่ลูกจ้างไม่สวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าว ให้นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างหยุดการทำงานนั้นจนกว่าลูกจ้างจะสวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าว - ให้ผู้รับเหมาขั้นต้นและผู้รับเหมาช่วงตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานมีหน้าที่ดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของลูกจ้างเช่นเดียวกับนายจ้าง - ให้นายจ้างดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ๑. จัดให้มีการประเมินอันตราย ๒. ศึกษาผลกระทบของสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อลูกจ้าง ๓. จัดทำแผนดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานและจัดทำแผนการควบคุมดูแลลูกจ้างและสถานประกอบกิจการ - ส่งผลการประเมินอันตราย การศึกษาผลกระทบแผนการดำเนินงานและแผนการควบคุมตาม (๑) (๒) และ(๓) ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งประเภทกิจการ ขนาดของกิจการที่ต้องดำเนินการและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา - กรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิต ให้นายจ้างแจ้งต่อพนักงานตรวจความปลอดภัยในทันทีที่ทราบโดย โทรศัพท์ โทรสาร หรือวิธีอื่นใดที่มีรายละเอียดพอสมควรและให้แจ้งรายละเอียดและสาเหตุเป็นหนังสือภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ลูกจ้างเสียชีวิต - กรณีมีบุคคลในสถานประกอบกิจการประสบอันตรายหรือได้รับความเสียหาย อันเนื่องมาจากเพลิงไหม้ การ 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>ระเบิดสารเคมีรั่วไหล หรืออุบัติเหตุร้ายแรงอื่น ให้นายจ้างแจ้งต่อพนักงานตรวจความปลอดภัยในทันทีที่ทราบโดยโทรศัพท์ โทรสาร หรือวิธีอื่นใด และให้แจ้งเป็นหนังสือโดยระบุสาเหตุอันตรายที่เกิดขึ้น ความเสียหาย การแก้ไขและวิธีการป้องกันการเกิดซ้ำอีก ภายใน ๗ วันนับแต่วันเกิดเหตุ</p> <p>- กรณีที่ลูกจ้างประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยตามกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน เมื่อนายจ้างแจ้งการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยต่อสำนักงานประกันสังคมตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว ให้นายจ้างส่งสำเนาหนังสือแจ้งนั้นต่อพนักงานตรวจความปลอดภัยภายใน ๗ วัน</p>	
	<p>กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐาน ในการบริหาร จัดการ และ ดำเนินการด้าน ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมใน การทำงานเกี่ยวกับ ที่อับอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๒</p>	<p>ประเมินสภาพอันตราย และหากพบว่ามีสภาพอันตราย ต้องจัดให้มีมาตรการควบคุมสภาพอันตรายเพื่อให้เกิด ความปลอดภัยต่อลูกจ้าง</p> <p>ตรวจวัด บันทึกผลการตรวจวัด และประเมินสภาพอากาศ ในที่อับอากาศก่อนให้ลูกจ้างเข้าไปทำงานและในระหว่าง ที่ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศก่อนให้ลูกจ้างเข้าไปทำงาน และในระหว่างที่ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศ หากพบว่ามี ภาวะที่เป็นบรรยากาศอันตราย ให้นายจ้างต้องดำเนินการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ห้ามบุคลากรเข้าไปในที่อับอากาศ ๒. กรณีมีลูกจ้างอยู่ระหว่างการทำงานในที่อับอากาศให้นำ ลูกจ้างออกจากบริเวณนั้นทันที ๓. ประเมินและค้นหาสาเหตุของการเกิดบรรยากาศ อันตราย ๔. ดำเนินการเพื่อให้สภาพอากาศในที่อับอากาศนั้นไม่มี บรรยากาศอันตราย <p>จัดและให้สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล อุปกรณ์ช่วยเหลือ และช่วยชีวิตที่เหมาะสมกับ ลักษณะงานตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด</p>	
	<p>กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐาน ในการบริหาร จัดการ และ</p>	<p>ความร้อน</p> <p>ให้นายจ้างควบคุมระดับและรักษาระดับความร้อนภายใน สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างทำงานอยู่มิให้เกิน มาตรฐาน ดังต่อไปนี้</p>	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
	<p>ดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง พ.ศ. ๒๕๕๙</p>	<p>๑. งานเบา มาตรฐานระดับความร้อนไม่เกินค่าเฉลี่ย WBGT ๓๔ C</p> <p>๒. งานปานกลาง มาตรฐานระดับความร้อนไม่เกินค่าเฉลี่ย WBGT ๓๒ C</p> <p>๓. งานหนัก มาตรฐานระดับความร้อนไม่เกินค่าเฉลี่ย WBGT ๓๐ C</p> <p>แสงสว่าง</p> <p>๑. นายจ้างต้องจัดให้สถานประกอบกิจการมีความเข้มของแสงสว่างไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่อธิบดีประกาศกำหนด</p> <p>๒. นายจ้างต้องใช้หรือจัดให้มีฉาก แผ่นฟิล์มกรองแสง หรือมาตรการอื่นที่เหมาะสมและเพียงพอเพื่อป้องกันมิให้แสงตรงหรือแสงสะท้อนจากแหล่งกำเนิดแสงหรือดวงอาทิตย์ที่มีแสงจ้าส่องเข้านัยน์ตาลูกจ้างโดยตรง ในขณะที่ทำงาน ในกรณีที่ไม่อาจป้องกันได้ ต้องจัดให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลตลอดเวลาที่ทำงาน</p> <p>๓. ในกรณีที่ลูกจ้างต้องทำงานในสถานที่มืด ทึบ และคับแคบ เช่น ในถ้ำ อุโมงค์หรือในที่ที่มีลักษณะเช่นว่านั้น นายจ้างต้องจัดให้มีอุปกรณ์ส่องแสงสว่างที่เหมาะสมแก่สภาพและลักษณะงาน โดยอาจเป็นชนิดที่ติดอยู่ในพื้นที่ทำงานหรือติดที่ตัวบุคคลได้ หากไม่สามารถจัดหาหรือดำเนินการได้ ต้องจัดให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลตลอดเวลาที่ทำงาน</p> <p>เสียง</p> <p>นายจ้างต้องควบคุมระดับเสียงมิให้ลูกจ้างได้รับสัมผัสเสียงในบริเวณสถานประกอบกิจการที่มีระดับเสียงสูงสุด (peak sound pressure level) ของเสียงกระทบหรือเสียงกระแทก (impact or impulse noise) เกิน ๑๔๐ เดซิเบล หรือได้รับสัมผัสเสียงที่มีระดับเสียงดังต่อเนื่องแบบคงที่ (continuous steady noise) เกินกว่า ๑๑๕ เดซิเบล</p>	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
	<p>กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐาน ในการบริหาร จัดการ และ ดำเนินการด้าน ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและ สภาพแวดล้อมใน การทำงานเกี่ยวกับ ไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๘</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นายจ้างต้องจัดให้มีข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับไฟฟ้า โดยให้มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ เพื่อให้ลูกจ้างปฏิบัติตาม - นายจ้างต้องจัดให้มีการฝึกอบรมให้กับลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับไฟฟ้ามีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นในการทำงานอย่างปลอดภัยตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศ - นายจ้างต้องจัดให้มีและเก็บรักษาแผนผังวงจรไฟฟ้าที่ติดตั้งภายในสถานประกอบกิจการทั้งหมดซึ่งได้รับการรับรองจากวิศวกรหรือการไฟฟ้าประจำท้องถิ่นไว้ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยตรวจสอบ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงจากเดิมต้องดำเนินการแก้ไขแผนผังนั้นให้ถูกต้อง - นายจ้างต้องจัดให้มีแผ่นป้ายที่มีตัวอักษรหรือสัญลักษณ์เตือนให้ระวังอันตรายจากไฟฟ้าที่มองเห็นได้ชัดเจนติดตั้งไว้โดยเปิดเผยในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายจากกระแสไฟฟ้า และเป็นไปตามแบบที่กำหนดไว้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือ มาตรฐานอื่นตามที่อธิบดีกำหนด - ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับไฟฟ้าเข้าใกล้ หรือนำสิ่งที่เป็นตัวนำไฟฟ้าที่ไม่มีที่ถือหุ้มด้วยฉนวนไฟฟ้าที่เหมาะสมกับแรงดันไฟฟ้าเข้าใกล้สิ่งที่มีกระแสไฟฟ้าในระยะเวลาที่น้อยกว่าระยะห่างตามมาตรฐานของสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ - หากยังไม่มาตรฐานดังกล่าวให้ใช้มาตรฐานตามที่มีการไฟฟ้าประจำท้องถิ่นกำหนด เว้นแต่นายจ้างได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> (๑) ให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่เป็นฉนวนไฟฟ้าที่เหมาะสมกับแรงดันไฟฟ้า หรือ นำฉนวนไฟฟ้าที่สามารถป้องกัน 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>แรงดันไฟฟ้านั้นได้มาหุ้มสิ่งที่มีกระแสไฟฟ้า และ</p> <p>(๒) จัดให้มีวิศวกร หรือ กรรมการไฟฟ้าประจำท้องถิ่น อาจจัดให้ผู้ที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ควบคุมงานจากการไฟฟ้าประจำท้องถิ่น เพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของ ลูกจ้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานอื่น หรือ อนุญาตให้ผู้อื่นซึ่งไม่เกี่ยวข้องเข้าใกล้สิ่งที่มีกระแสไฟฟ้าในระยะที่น้อยกว่าระยะห่างตามมาตรฐานของสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ หากยังไม่มีมาตรฐานดังกล่าวให้ใช้มาตรฐานตามที่มีการไฟฟ้าประจำท้องถิ่นกำหนด - นายจ้างต้องดูแลไม่ให้ลูกจ้างสวมใส่เครื่องนุ่งห่มที่เปียกหรือเป็นสื่อไฟฟ้าปฏิบัติงานเกี่ยวกับสิ่งที่มีกระแสไฟฟ้าที่มีแรงดันไฟฟ้าเกินกว่า ๕๐ โวลต์ โดยไม่มีฉนวนไฟฟ้าปิดกั้น เว้นแต่นายจ้างจะได้จัดให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล หรือ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่เหมาะสมกับแรงดันไฟฟ้า สำหรับการปฏิบัติงานของลูกจ้าง - กรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานโดยใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระแสไฟฟ้า หรือ อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสิ่งที่มีกระแสไฟฟ้า ให้นายจ้างจัดหาอุปกรณ์ชนิดที่เป็นฉนวนไฟฟ้า หรือหุ้มด้วยฉนวนไฟฟ้า หรืออุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่เหมาะสมกับแรงดันไฟฟ้าสำหรับการปฏิบัติงานของลูกจ้าง - นายจ้างต้องดูแลบริภัณฑ์ไฟฟ้า และสายไฟฟ้าให้ใช้งานได้โดยปลอดภัย หากพบว่าชำรุด หรือ มีกระแสไฟฟ้ารั่ว หรือ อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้งาน ให้ซ่อมแซม หรือ ดำเนินการให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย และจัดให้มีหลักฐานในการดำเนินการเพื่อให้พนักงานตรวจความปลอดภัยตรวจสอบได้ - นายจ้างต้องจัดให้มีการตรวจสอบและจัดให้มีการบำรุงรักษาระบบไฟฟ้าและบริภัณฑ์ไฟฟ้า เพื่อให้ใช้งานได้อย่างปลอดภัย และให้บุคคลที่ขึ้นทะเบียน หรือ 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>นิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตตาม พรบ.ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นผู้จัดทำบันทึกผลการตรวจสอบและรับรองไว้ เพื่อให้พนักงานตรวจความปลอดภัยตรวจสอบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่อธิบดีกำหนด</p> <ul style="list-style-type: none"> - นายจ้างต้องจัดให้มีแผนภาพพร้อมคำบรรยายติดไว้ในบริเวณที่ทำงานที่ลูกจ้างสามารถมองเห็นได้ชัดเจน โดยมีดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> (๑) วิธีปฏิบัติเมื่อประสบอันตรายจากไฟฟ้า (๒) การปฐมพยาบาลและการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน โดยการผายปอดด้วยวิธีปากเป่าอากาศเข้าทางปาก หรือ จมูกของผู้ประสบอันตราย และวิธีการนวดหัวใจจากภายนอก - จัดให้มีการใช้กุญแจป้องกันการสับสวิตช์เชื่อมต่อวงจร หรือจัดให้มีระบบ ระวังป้องกันมิให้เกิดการสับสวิตช์เชื่อมต่อวงจรตลอดเวลาที่ลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับไฟฟ้าทำงาน ติดตั้ง ตรวจสอบ ซ่อมแซม หรือซ่อมบำรุงระบบไฟฟ้าหรือบริภัณฑ์ไฟฟ้า และให้ติดป้ายแสดงเครื่องหมาย หรือ สัญลักษณ์ห้ามสับสวิตช์เชื่อมต่อวงจรไว้ด้วย - การติดตั้งบริภัณฑ์ทางไฟฟ้า ติดตั้งเต้ารับ สายไฟฟ้า อุปกรณ์ และเครื่องป้องกัน ให้เป็นไปตามมาตรฐาน - การใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าต้องติดตั้งในบริเวณพื้นที่กว้างพอเพียง มีการระบายอากาศ มีเครื่องป้องกันกระแสไฟฟ้าเกิน และจัดให้มีอุปกรณ์ดับเพลิงที่เหมาะสมไว้ - จัดให้มีระบบป้องกันฟ้าผ่าตามมาตรฐานการป้องกันฟ้าผ่าไว้ที่สถานประกอบกิจการ อาคาร ปล่องควัน ถังเก็บของเหลวไวไฟหรือก๊าซไวไฟ - จัดอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล และ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากไฟฟ้าที่ได้มาตรฐาน และเหมาะสมกับลักษณะงาน รวมทั้งดูแลบำรุงรักษาให้ใช้งานได้อย่างปลอดภัยตลอดเวลาตามวิธีที่ถูกต้อง 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติงานเกี่ยวกับไฟฟ้าที่อยู่ใกล้หรือเหนือน้ำซึ่งอาจทำให้ลูกจ้างเกิดอันตราย จากการจมน้ำ ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างสวมใส่ชูชีพกันจมน้ำ เว้นแต่การสวมใส่ชูชีพอาจทำให้ลูกจ้าง ได้รับอันตรายมากกว่าเดิม ให้นายจ้างใช้วิธีการอื่นที่สามารถคุ้มครองความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพแทน 	
	<p>กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และ ดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับ สารเคมีอันตราย พ.ศ. ๒๕๕๖</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ให้นายจ้างที่มีสารเคมีอันตรายอยู่ในครอบครองจัดทำ บัญชีรายชื่อสารเคมีอันตรายและรายละเอียดข้อมูล ความปลอดภัยของสารเคมีอันตรายตามแบบที่อธิบดี ประกาศกำหนด พร้อมทั้งแจ้งต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดี มอบหมายภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ มีสารเคมีอันตราย อยู่ในครอบครอง ภายในเดือนมกราคมของทุกปี ให้นายจ้างแจ้งบัญชีรายชื่อสารเคมีอันตราย และ รายละเอียดข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมีอันตราย ที่ตนมีอยู่ในครอบครองต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดี มอบหมาย - ให้นายจ้างที่มีสารเคมีอันตรายอยู่ในครอบครองจัดทำ บัญชีรายชื่อสารเคมีอันตรายและรายละเอียดข้อมูล ความปลอดภัยของสารเคมีอันตรายตามแบบที่อธิบดี ประกาศกำหนด พร้อมทั้งแจ้งต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดี มอบหมายภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ มีสารเคมี อันตราย อยู่ในครอบครอง ภายในเดือนมกราคมของทุกปี ให้นายจ้างแจ้งบัญชีรายชื่อสารเคมีอันตราย และ รายละเอียดข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมีอันตราย ที่ตนมีอยู่ในครอบครองต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดี มอบหมาย - แจ้งให้ลูกจ้างทราบและอธิบายให้ลูกจ้างเข้าใจข้อมูล ความปลอดภัยของสารเคมีอันตรายที่อยู่ในครอบครอง - ให้จัดทำคู่มือเกี่ยวกับแนวปฏิบัติและขั้นตอนในการ ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย คำแนะนำลูกจ้าง เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย ความหมายของข้อมูลที่มี บนฉลากและเอกสารข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมี อันตราย - จัดให้มีการปิดฉลากที่เป็นภาษาไทยและฉลากนั้น้อย่าง 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>น้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับรายการ ดังที่ กฎกระทรวงกำหนด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในกรณีที่ดีปฏิบัติประกาศให้สารเคมีอันตรายใดต้อง ควบคุมเป็นพิเศษ ให้นายจ้างปิดประกาศหรือจัดทำ ป้ายแจ้งข้อความเกี่ยวกับอันตรายและมาตรการ ป้องกันอันตรายที่อาจเกิดจากสารเคมีอันตรายดังกล่าว - ให้นายจ้างปิดประกาศหรือจัดทำป้ายแจ้งข้อความ “ห้ามสูบบุหรี่รับประทานอาหาร หรือเครื่องดื่ม ประกอบอาหาร หรือเก็บอาหาร” - ในบริเวณที่ลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย ให้ นายจ้างจัดให้มีสภาพและคุณลักษณะ ดังที่ กฎกระทรวงกำหนด - ในบริเวณที่ลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตรายให้ นายจ้างจัดให้มีสถานที่และอุปกรณ์เพื่อคุ้มครองความ ปลอดภัยตามรายการ ดังที่กฎกระทรวงกำหนด - ให้นายจ้างจัดสถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตรายให้มี สภาพและคุณลักษณะ ดังที่กฎกระทรวงกำหนด - เก็บรักษาสารเคมีอันตรายตามมาตรฐานการเก็บรักษา ที่ดีปฏิบัติประกาศกำหนด - ให้นายจ้างดำเนินการเกี่ยวกับหีบห่อ ภาชนะบรรจุหรือ วัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตราย ดังที่กฎกระทรวงกำหนด - ให้นายจ้างปฏิบัติเกี่ยวกับการขนถ่าย เคลื่อนย้าย หรือ ขนส่งสารเคมีอันตราย ดังที่กฎกระทรวงกำหนด - ห้ามบรรจุทุกสารเคมีอันตรายที่อาจเกิดปฏิกิริยาต่อกัน ไว้รวมกันในยานพาหนะ เว้นแต่ได้จัดให้มีมาตรการ ขนส่งที่ปลอดภัยตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตาม มาตรฐานที่ดีปฏิบัติประกาศกำหนด - ให้นายจ้างทำความสะอาดหรือกำจัดสารเคมีอันตรายที่ หก รั่วไหล หรือไม่ใช้แล้วโดยวิธีที่กำหนดในข้อมูล ความปลอดภัยตามชนิดของสารเคมีอันตรายนั้น - ให้นายจ้างจัดให้มีระบบป้องกันและควบคุม เพื่อมิให้มี ระดับความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายในบรรยากาศ ของสถานที่ทำงานและสถานที่เก็บรักษาสารเคมี อันตรายเกินขีดจำกัดความเข้มข้นของสารเคมีอันตราย 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้นายจ้างจัดให้มีการตรวจวัดและวิเคราะห์ระดับความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายในบรรยากาศของสถานที่ทำงานและสถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตราย และส่งรายงานผลการตรวจวัดให้แก่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ทราบผลการตรวจวัด - ให้นายจ้างจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพของลูกจ้างในกรณีที่มีการใช้สารเคมีอันตรายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด และจัดทำรายงานการประเมินนั้นส่งให้แก่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ทราบผลการประเมิน - ให้นายจ้างที่มีสารเคมีอันตรายไว้ในครอบครองตามรายชื่อและปริมาณที่อธิบดีประกาศกำหนด จัดให้มีการประเมินความเสี่ยงในการก่อให้เกิดอันตรายและจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงนั้นอย่างน้อย ๕ ปีต่อหนึ่งครั้งและให้ส่งรายงานต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ทราบผลการประเมิน - ให้นายจ้างที่มีสารเคมีอันตรายไว้ในครอบครองตามรายชื่อและปริมาณที่อธิบดีประกาศกำหนด จัดทำแผนปฏิบัติการกรณีมีเหตุฉุกเฉินของสถานประกอบกิจการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด และเก็บแผนดังกล่าวไว้ ณ สถานประกอบกิจการพร้อมที่จะให้พนักงานตรวจความปลอดภัยตรวจสอบได้ตลอดจนปรับปรุงแผนให้ทันสมัยและฝึกซ้อมตามแผนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง - ให้นายจ้างจัดให้มีการฝึกอบรมลูกจ้างที่มีหน้าที่ควบคุมและระงับเหตุอันตรายตามหลักสูตรที่อธิบดีประกาศกำหนด และทำการฝึกอบรมทบทวนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้งและเก็บหลักฐานการฝึกอบรมพร้อมที่จะให้พนักงานตรวจความปลอดภัยตรวจสอบได้ 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
	<p>กฎกระทรวงการเป็นหน่วยงานฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นและการเป็นหน่วยงานฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ พ.ศ. ๒๕๕๖</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นิติบุคคลผู้ขออนุญาตเป็นหน่วยงานฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นหรือหน่วยงานฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> (๑) มีสำนักงานตั้งอยู่ในราชอาณาจักรไทย (๒) มีวัตถุประสงค์ในการจัดฝึกอบรมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (๓) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่พ้นกำหนด ๓ ปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต (๔) ผู้กระทำการแทนนิติบุคคลต้องไม่เคยเป็นผู้กระทำการแทนนิติบุคคลที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่พ้นกำหนด ๕ ปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต - ในการเป็นหน่วยงานฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นหรือหน่วยงานฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> (๑) จัดให้มีบุคลากรซึ่งสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ทำหน้าที่บริหารจัดการการฝึกอบรม หรือการฝึกซ้อมอย่างน้อย ๑ คน (๒) จัดให้มีวิทยากรซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎกระทรวงนี้กำหนด ที่ทำงานเต็มเวลาในหน่วยงาน อย่างน้อย ๑ คน (๓) จัดให้มีสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติ และมีอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม หรือ ฝึกซ้อมที่เหมาะสมกับหลักสูตร - หน่วยงานฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้น ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ - การฝึกอบรมภาคทฤษฎีต้องกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง และอย่างน้อยต้องมีเนื้อหาวิชา ดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> (๑) ทฤษฎีการเกิดเพลิงไหม้ (๒) การแบ่งประเภทของเพลิง และวิธีดับเพลิงประเภทต่าง ๆ (๓) จิตวิทยาเมื่อเกิดอัคคีภัย 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>(๔) การป้องกันแหล่งกำเนิดของการติดไฟ</p> <p>(๕) เครื่องดับเพลิงชนิดต่าง ๆ</p> <p>(๖) วิธีการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ใช้ในการดับเพลิง</p> <p>(๗) แผนป้องกันและระงับอัคคีภัย</p> <p>(๘) การจัดระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย การประยุกต์ใช้ระบบและอุปกรณ์ที่มีอยู่ในสถานประกอบกิจการการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ ต้องมีกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนต้องได้รับการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ดับเพลิง และอย่างน้อยต้องมีการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ฝึกดับเพลิงประเภท A ด้วยการใช้เครื่องดับเพลิงแบบเคลื่อนย้ายได้ที่ใช้ น้ำสละผสมแรงดัน หรือ สารดับเพลิงที่สามารถดับเพลิงประเภท A</p> <p>(๒) ฝึกดับเพลิงประเภท B ด้วยการใช้เครื่องดับเพลิงแบบเคลื่อนย้ายได้ที่ใช้สารดับเพลิงชนิดคาร์บอนไดออกไซด์ โฟม ผงเคมีแห้ง หรือสารดับเพลิงที่สามารถดับเพลิงประเภท B</p> <p>(๓) ฝึกดับเพลิงประเภท C ด้วยการใช้เครื่องดับเพลิงแบบเคลื่อนย้ายได้ที่ใช้สารดับเพลิงชนิดคาร์บอนไดออกไซด์ ผงเคมีแห้ง หรือสารดับเพลิงที่สามารถใช้ดับเพลิงประเภท C</p> <p>(๔) ฝึกดับเพลิงโดยใช้สายดับเพลิง</p> <p>- สถานที่ฝึกภาคปฏิบัติอย่างน้อยต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) มีสถานที่เป็นสัดส่วนเหมาะสมแก่การฝึกภาคปฏิบัติ</p> <p>(๒) มีความปลอดภัยต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมและชุมชนใกล้เคียง</p> <p>(๓) ไม่อยู่ในบริเวณที่อาจเป็นเหตุให้เกิดการระเบิด หรือติดไฟได้ง่ายต่อสถานที่ใกล้เคียง</p> <p>(๔) ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม หรือมีระบบกำจัดมลพิษที่เหมาะสม</p> <p>- อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติ อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้</p>	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>(๑) เครื่องดับเพลิงแบบเคลื่อนย้ายได้ที่สามารถดับเพลิงประเภท A ประเภท B และ ประเภท C</p> <p>(๒) สายส่งน้ำดับเพลิง สายฉีดน้ำดับเพลิง กระจบอก ฉีดน้ำดับเพลิงหรือหัวฉีดน้ำดับเพลิง</p> <p>(๓) อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ใช้สำหรับการดับเพลิง ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเสื้อคลุมดับเพลิง ถุงมือ รองเท้า หมวกดับเพลิงที่มีกระบังหน้า และหน้ากากป้องกันความร้อน ทั้งนี้อุปกรณ์ต้องสามารถใช้งานได้ดี มีความปลอดภัยต่อการฝึกและต้องมีจำนวนที่เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฝึกอบรมภาคทฤษฎี หน่วยงานฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นต้องจัดให้ห้องฝึกอบรม ๑ ห้อง มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เกิน ๖๐ คน และมีวิทยากรอย่างน้อย ๑ คน - การฝึกอบรมภาคปฏิบัติ หน่วยงานฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นต้องจัดให้มีวิทยากรอย่างน้อย ๑ คนต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เกิน ๒๐ คน - หน่วยงานฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ ต้องจัดให้มีการประชุมชี้แจงและซักซ้อมผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจในเรื่องดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> (๑) แผนการดับเพลิงและวิธีการดับเพลิงของสถานประกอบกิจการ (๒) แผนการอพยพหนีไฟและวิธีการอพยพหนีไฟของสถานประกอบกิจการ (๓) การค้นหา ช่วยเหลือ และเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย <p>- วิทยากรผู้ดำเนินการฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> (๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีที่มีการเรียนวิชาเกี่ยวกับอัคคีภัย และมีประสบการณ์ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยหลังจากที่สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่า ๓ ปี (๒) ผ่านการอบรมด้านอัคคีภัยในหลักสูตรผู้อำนวยการดับเพลิง หรือ ผ่านการอบรมหลักสูตรครูฝึกดับเพลิง 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>หรือ ครูฝึกป้องกันบรรเทาสาธารณภัยจากหน่วยงานราชการ โดยมีประสบการณ์ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยไม่น้อยกว่า ๓ ปี</p> <p>(๓) ผ่านการอบรมในหลักสูตรการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นก้าวหน้า ชั้นสูง หลักสูตรวิทยากรการป้องกันและระงับอัคคีภัยจากหน่วยงานราชการ หรือหลักสูตรทีมดับเพลิง โดยมีประสบการณ์ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยไม่น้อยกว่า ๓ ปี</p> <p>(๔) ปฏิบัติงาน หรือ เคยปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานดับเพลิงของหน่วยงานราชการ โดยมีประสบการณ์ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยไม่น้อยกว่า ๓ ปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ ต้องจัดให้มีการจำลองเหตุการณ์และฝึกซ้อมเสมือนเหตุการณ์จริงในสถานที่ปฏิบัติงานของผู้รับการฝึก 	
	<p>กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการ และดาเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัยพ.ศ. ๒๕๕๕</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานประกอบกิจการและต้องดูแลระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย - จัดทำป้ายข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการดับเพลิงและการอพยพหนีไฟ และปิดประกาศให้เห็นได้อย่างชัดเจน - จัดให้มีแผนป้องกันและระงับอัคคีภัย ประกอบด้วย การตรวจตรา การอบรม การรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย การดับเพลิงการอพยพหนีไฟ และการบรรเทาทุกข์ - จัดให้มีเส้นทางหนีไฟทุกชั้นของอาคารอย่างน้อยชั้นละ ๒ เส้นทางซึ่งสามารถอพยพลูกจ้างที่ทำงานในเวลาเดียวกันทั้งหมดสู่จุดที่ปลอดภัยได้โดยปลอดภัยภายในเวลาไม่เกิน ๕ นาที - เส้นทางหนีไฟจากจุดที่ลูกจ้างทำงานไปสู่จุดที่ปลอดภัยต้องปราศจากสิ่งกีดขวาง - ประตูประตูที่ใช้ในเส้นทางหนีไฟต้องทาดด้วยวัสดุทนไฟ ไม่มีธรณีประตูหรือขอบกั้น และเป็นชนิดที่บานประตูเปิดออกไปตามทิศทางของการหนีไฟกับต้องติดอุปกรณ์ที่บังคับให้บานประตูปิดได้เอง ห้ามใช้ประตูเลื่อน ประตูม้วน หรือประตูหมุน และห้ามปิดตาย ใส่ 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>กลอน กุญแจ ผูก ล่ามโซ่ หรือทำให้เปิดออกไม่ได้ในขณะที่มีลูกจ้างทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีอุปกรณ์แจ้งเหตุเพลิงไหม้ทั้งที่ใช้ระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติและระบบแจ้งเหตุที่ใช้มือดังนี้ สามารถส่งเสียงหรือสัญญาณให้ทุกคนภายในอาคารได้ยินหรือทราบอย่างทั่วถึงเพื่อการหนีไฟ ระบบแจ้งเหตุที่ใช้มือติดตั้งห่างจากจุดที่ลูกจ้างทำงานไม่เกิน ๓๐ เมตร มีเสียงหรือสัญญาณที่แตกต่างไปจากเสียง หรือสัญญาณที่ใช้ในสถานประกอบกิจการ" - มีแหล่งจ่ายไฟฟ้าสำรองที่สามารถจ่ายไฟฟ้าเพื่อการหนีไฟและสำหรับใช้กับอุปกรณ์ดับเพลิงขั้นต้นหรืออุปกรณ์อื่นที่เกี่ยวข้องได้ในทันทีที่ไฟฟ้าดับ - มีป้ายบอกทางหนีไฟ ขนาดของตัวหนังสือต้องสูงไม่น้อยกว่า ๑๕ เซนติเมตร เห็นได้อย่างชัดเจน มีแสงสว่างในตัวเองหรือใช้ไฟส่องให้เห็นได้อย่างชัดเจนตลอดเวลา - จัดให้มีระบบน้ำดับเพลิงและอุปกรณ์ประกอบเพื่อใช้ในการดับเพลิง ที่สามารถดับเพลิงขั้นต้นได้อย่างเพียงพอในทุกส่วนของอาคาร - ระบบการส่งน้ำ ที่เก็บกักน้ำ เครื่องสูบน้ำดับเพลิง และการติดตั้ง จะต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองจากวิศวกรตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกร และต้องมีการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายจากเพลิงไหม้ ยานพาหนะ หรือสิ่งอื่น" - จัดให้มีเครื่องดับเพลิงแบบเคลื่อนย้ายได้ดังนี้เป็นไปตามมาตรฐานที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนด จัดให้มีเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์แสดงว่าเป็นชนิดใด ใช้ดับเพลิงประเภทใด และเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์นั้นต้องมีขนาดที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนในระยะไม่น้อยกว่าหนึ่งเมตรห้าสิบเซนติเมตร - จัดให้มีเครื่องดับเพลิงแบบเคลื่อนย้ายได้ตามจำนวน ที่กำหนดไว้ในตารางที่ ๒ และ ตารางที่ ๓ ท้ายกฎกระทรวงนี้ 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีการดูแลรักษาและตรวจสอบเครื่องดับเพลิงให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีโดยการตรวจสอบ ต้องไม่น้อยกว่า ๖ เดือนต่อหนึ่งครั้ง พร้อมกับติดป้ายแสดงผลการตรวจสอบและวันที่ทำการตรวจสอบ ครั้งสุดท้ายไว้ที่อุปกรณ์ดังกล่าว และเก็บผลการตรวจสอบไว้ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยตรวจได้ตลอดเวลา รวมทั้งต้องมีการซ่อมบำรุงและเปลี่ยนถ่ายสารดับเพลิงตามข้อกำหนดของผู้ผลิตด้วย - ติดตั้งป้ายแสดงจุดติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงที่เห็นได้อย่างชัดเจน - ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงในที่เห็นได้อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งกีดขวาง และสามารถนำมาใช้งานได้โดยสะดวกตลอดเวลา - จัดให้มีการดูแลรักษาและตรวจสอบอุปกรณ์ดับเพลิงให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีโดยการตรวจสอบนั้นต้องไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้งหรือตามระยะเวลาที่ผู้ผลิตกำหนดพร้อมกับติดป้ายแสดงผลการตรวจสอบและวันที่ทำการตรวจสอบครั้งสุดท้ายไว้ที่อุปกรณ์ดังกล่าว - สถานที่ซึ่งมีสภาพเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยอย่างร้ายแรงหรืออย่างปานกลาง จัดลูกจ้างเพื่อทำหน้าที่ดับเพลิงประจำอยู่ตลอดเวลาที่มีการทำงาน และจัดหาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ใช้ในการดับเพลิง และการฝึกซ้อมดับเพลิง ให้เพียงพอกับจำนวนผู้ทำหน้าที่ดับเพลิงนั้น จัดให้มีการบริหารงานโดยกลุ่มปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและระงับอัคคีภัย จัดให้ผู้ที่มิหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัยรับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกัน และระงับอัคคีภัย การใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดับเพลิง การปฐมพยาบาล และการช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน - การเก็บถังก๊าซชนิดเคลื่อนย้ายได้ชนิดของเหลวภายนอกอาคาร ต้องเก็บไว้ในที่เปิดโล่งที่มีการป้องกันความร้อนมิให้มีอุณหภูมิสูงกว่าที่ผู้ผลิตกำหนดไว้และมีสิ่งป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากยานพาหนะหรือสิ่งอื่น ภายในอาคาร ต้องแยกเก็บไว้ในห้องที่มี 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>ผนังทาดด้วยวัสดุทนไฟและมีการระบายหรือถ่ายเทอากาศได้ดี มีระบบตรวจจับก๊าซอัตโนมัติ ปริมาณเก็บรวมกันแห่งละไม่เกิน ๒,๐๐๐ ลิตร โดยแต่ละแห่งจะต้องห่างกันไม่น้อยกว่า ๒๐ เมตร ห้ามเก็บถึงก๊าซไวโกลั้ววัตถุที่ลุกไหม้ได้ง่าย มีโซ่หรือวัตถุอื่นในลักษณะเดียวกันรัดถึงกันล้ม และติดตั้งฝาครอบหัวถัง ในขณะที่เคลื่อนย้ายหรือจัดเก็บ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ของเสียที่ติดไฟได้ง่าย มีการทำความสะอาดเพื่อมิให้มีการสะสมหรือตกค้างของของเสียที่ติดไฟได้ง่าย ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าวันละหนึ่งครั้ง เก็บรวบรวมของเสียที่ติดไฟได้ง่ายไว้ในภาชนะปิดที่เป็นโลหะ - จัดให้มีระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่าสำหรับอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง ตามมาตรฐานของสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ - จัดให้ลูกจ้างไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของจำนวนลูกจ้างในแต่ละหน่วยงานของสถานประกอบกิจการรับการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้น โดยให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม - จัดให้ลูกจ้างทุกคนฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟพร้อมกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ทั้งนี้ให้ลูกจ้างของนายจ้างทุกรายที่ทำงานอยู่ภายในอาคารเดียวกันและในวันและเวลาเดียวกัน ทำการฝึกซ้อมพร้อมกัน และก่อนการฝึกซ้อมไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ให้นายจ้างส่งแผนการฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟรวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกซ้อมต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเพื่อให้ความเห็นชอบ หรือดำเนินการฝึกซ้อมโดย ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน - จัดทำรายงานผลการฝึกซ้อมดังกล่าวตามแบบที่อธิบดีกำหนด และยื่นต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการฝึกซ้อม 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
	<p>กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐาน ในการบริหารและ การจัดการด้าน ความปลอดภัย อา ชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม ในการทำงาน เกี่ยวกับเครื่องจักร ปั้นจั่น และหม้อน้ำ พ.ศ. ๒๕๕๒</p>	<p>- นายจ้างต้องดูแลและจัดให้มีความปลอดภัยให้แก่ลูกจ้าง ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเครื่องจักร ปั้นจั่น และหม้อน้ำ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้</p> <p><u>เครื่องจักร</u> หมายความว่า สิ่งที่ประกอบด้วย ชิ้นส่วน หลายชิ้นสำหรับก่อกำเนิดพลังงานเปลี่ยน หรือ แปลง สภาพพลังงาน หรือ ส่งพลังงาน ทั้งนี้ ด้วยกำลังน้ำ ไอน้ำ เชื้อเพลิง ลม ก๊าซ ไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น และ หมายความรวมถึงเครื่องอุปกรณ์ ล้อตุนกำลัง รอก สายพาน เพลา เฟืองหรือสิ่งอื่นที่ทำงานสัมพันธ์กัน รวมทั้งเครื่องมือกล</p> <p><u>เครื่องปั้นโลหะ</u> หมายความว่า เครื่องจักรที่ใช้สำหรับบีบ ตัด อัด ฉีดขึ้นรูปชิ้นส่วนโลหะหรือวัสดุอื่น รถยก หมายความว่า รถที่ติดตั้งอุปกรณ์ใช้สำหรับการยก หรือเคลื่อนย้ายสิ่งของ</p> <p><u>ปั้นจั่น</u> หมายความว่า เครื่องจักรที่ใช้ยกสิ่งของขึ้นลงตาม แนวตั้งและเคลื่อนย้ายของเหล่านั้นในลักษณะแขวนลอย ไปตามแนวราบ และให้หมายความรวมถึงเครื่องจักร ประเภทรอกที่ใช้ยกสิ่งของขึ้นลงตามแนวตั้งด้วย</p> <p><u>ลวดสลิง</u> หมายความว่า เชือกที่ทำด้วยเส้นลวดหลายเส้น ที่ตีเกลียว หรือ พันกันรอบแกนชั้นเดียว หรือหลายชั้น</p> <p><u>หม้อน้ำ</u> หมายความว่า ภาชนะปิดที่ผลิตน้ำร้อน หรือ ไอน้ำ ที่มีความดันสูงกว่าบรรยากาศ โดยใช้ความร้อนจาก การเผาไหม้ของเชื้อเพลิง หรือความร้อนจากพลังงานอื่น</p>	
	<p>กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐาน ในการบริหารและ การจัดการด้าน ความปลอดภัยอาชี วอนามัย และ สภาพแวดล้อมใน การทำงานพ.ศ. ๒๕๔๙</p>	<p>๑.นโยบายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพ แวดล้อมในการทำงาน</p> <p>๒.โครงสร้างการบริหารด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานและการนำไปปฏิบัติ</p> <p>๓.แผนงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงานและการนำไปปฏิบัติ</p> <p>๔.การประเมินผลและทบทวนการจัดการด้านความ ปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน</p> <p>๕.การดำเนินการปรับปรุงด้านความปลอดภัย อาชีวอนา มัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน</p>	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
๒.ด้านการดูแลบุคลากรของโรงพยาบาล	กฎหมายแรงงาน	กฎหมายที่บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการจ้างการใช้แรงงาน การจัดสถานที่และอุปกรณ์ในการทำงาน เพื่อให้ผู้ทำงานมีสุขภาพอนามัยที่ดีและปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย พร้อมทั้งได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม	
	พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๒	<p>๑.หากนายจ้างไม่คืนเงินหลักประกัน ไม่จ่ายเงินกรณีบอกเลิกสัญญาจ้างโดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้า หรือไม่จ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด และเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่าย หรือไม่จ่ายเงินกรณีนายจ้างหยุดกิจการ ให้นายจ้างเสียดอกเบี้ยให้แก่ลูกจ้างในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละ ๑๕ ต่อปี</p> <p>๒.กรณีมีการเปลี่ยนแปลงตัวนายจ้าง ทั้งบุคคลและนิติบุคคล ทำให้ลูกจ้างต้องไปเป็นลูกจ้างของนายจ้างใหม่ จะต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง และให้สิทธิต่าง ๆ ที่ลูกจ้างมีอยู่ต่อนายจ้างเดิมคงมีสิทธิต่อไป โดยนายจ้างใหม่ต้องรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่อันเกี่ยวกับลูกจ้างนั้นทุกประการ</p> <p>๓.กรณีนายจ้างบอกเลิกสัญญาจ้างโดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้า ให้นายจ้างจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างเป็นจำนวนเท่ากับค่าจ้างที่ลูกจ้างควรจะได้รับ นับแต่วันที่ให้ลูกจ้างออกจากงานจนถึงวันที่การเลิกสัญญาจ้างมีผล โดยให้จ่ายในวันที่ให้ลูกจ้างออกจากงาน</p> <p>๔.ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อกิจธุระอันจำเป็นได้ปีละไม่น้อยกว่า ๓ วันทำงาน และต้องจ่ายค่าจ้างในวันลาเพื่อกิจธุระอันจำเป็นเท่ากับค่าจ้างในวันทำงาน</p> <p>๕.ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาเพื่อคลอดบุตร ครรภ์หนึ่งไม่เกิน ๙๘ แปรวัน โดยหมายความรวมถึงวันลาเพื่อตรวจครรภ์ก่อนคลอดบุตรด้วย โดยยังได้รับค่าจ้างเท่ากับวันทำงาน แต่ไม่เกิน ๔๕ วัน</p> <p>๖.กรณีนายจ้างต้องหยุดกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนชั่วคราว ซึ่งมีใช้เหตุสุดวิสัย ให้นายจ้างจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าจ้างในวันทำงานที่ลูกจ้างได้รับก่อนนายจ้างหยุดกิจการตลอดระยะเวลาที่นายจ้างไม่ได้ให้ลูกจ้าง</p>	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>๗. อัตราค่าชดเชยการเลิกจ้าง เพิ่มขึ้น ๖ อัตรา คือ อัตราที่ ๑ ทำงานครบ ๑๒๐ วัน แต่ไม่ถึง ๑ ปี ได้ ค่าชดเชย ๓๐ วัน</p> <p>อัตราที่ ๒ ทำงานครบ ๑ ปี แต่ไม่ถึง ๓ ปี ได้ ค่าชดเชย ๙๐ วัน</p> <p>อัตราที่ ๓ ทำงานครบ ๓ ปี แต่ไม่ครบ ๖ ปี ค่าชดเชย ๑๘๐ วัน</p> <p>อัตราที่ ๔ ทำงานครบ ๖ ปี แต่ไม่ครบ ๑๐ ปี ได้ ค่าชดเชย ๒๔๐ วัน</p> <p>อัตราที่ ๕ ทำงานครบ ๑๐ ปี แต่ไม่ครบ ๒๐ ปี ได้ ค่าชดเชย ๓๐๐ วัน และ</p> <p>อัตราที่ ๖ ทำงานมากกว่า ๒๐ ปีขึ้นไป ได้รับ ค่าชดเชย ๔๐๐ วัน โดยต้องจ่ายไม่ต่ำกว่าค่าจ้างอัตราสุดท้าย</p> <p>๘. นายจ้างย้ายสถานประกอบการไปแห่งใหม่ ให้ ประกาศแจ้งลูกจ้างทราบล่วงหน้า ในที่เปิดเผยที่ลูกจ้างสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ไม่น้อยกว่า ๓๐ วันก่อนวันย้าย ต้องมีข้อความชัดเจนว่าลูกจ้างคนใดจะต้องถูกย้ายไปสถานที่ใดและเมื่อใด หากไม่ทำให้นายจ้างจ่าย ค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าวล่วงหน้าแก่ลูกจ้างที่ไม่ประสงค์จะไปทำงานที่ใหม่เท่ากับค่าจ้างอัตราสุดท้าย ๓๐ วัน หากลูกจ้างคนใดเห็นว่าการย้ายสถานประกอบการมีผลกระทบต่อดำรงชีวิต และไม่ประสงค์จะไปทำงานแห่งใหม่ ต้องแจ้งให้นายจ้างทราบเป็นหนังสือภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ปิดประกาศ หรือนับแต่วันที่ย้ายสถานประกอบการ และให้ถือว่าสัญญาจ้างสิ้นสุดลงในวันที่นายจ้างย้ายสถานประกอบการ โดยลูกจ้างมีสิทธิได้รับค่าชดเชยพิเศษไม่น้อยกว่าอัตราค่าชดเชยที่ลูกจ้างพึงมีสิทธิได้รับ</p> <p>๙.ให้นายจ้างกำหนดค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุดในอัตราเท่ากันทั้งลูกจ้างชายและหญิงในงานที่มีค่าเท่าเทียมกันเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล</p>	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
<p>๓.ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางระบบสารสนเทศ (ข้อมูลส่วนบุคคล)</p>	<p>พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒</p>	<p>๑. เจ้าของข้อมูลต้องให้ความยินยอม (Consent) ในการเก็บรวบรวม การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้เก็บรวบรวม ผู้ใช้ แจ้งไว้ตั้งแต่แรกแล้วเท่านั้น กล่าวคือ ต้องขออนุมัติจากเจ้าของข้อมูลก่อน เช่น หากแอปพลิเคชันหนึ่งจะเก็บข้อมูลบัตรเครดิตของเราไว้ในระบบ ก็ต้องมีข้อความให้เรากดยินยอมเพื่อยินยอม พร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมและการใช้ หากเราไม่ยินยอมให้ใช้ข้อมูลบัตรเครดิต ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันนั้นก็ไม่สามารถใช้ข้อมูลบัตรเครดิตของเราได้</p> <p>๒. ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลต้องรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล ไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือถูกเข้าถึงโดยผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องข้อมูล เช่น สถานพยาบาลจะต้องเก็บข้อมูลของผู้ป่วยให้เป็นความลับและไม่เปิดเผยให้กับผู้อื่น ธนาคารต้องเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับรายการถอน</p> <p>๓. เจ้าของข้อมูลมีสิทธิถอนความยินยอม ขอให้ลบหรือทำลายข้อมูลเมื่อใดก็ได้ หากเป็นความประสงค์ของเจ้าของข้อมูล</p>	
	<p>พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐</p>	<p>เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้การประกาศใช้ในวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ในด้านของการศึกษา โดยเฉพาะการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ในฐานะผู้ออกแบบและพัฒนาจำเป็นต้องคำนึงถึงความถูกต้องเป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องรู้กฎหมาย และมีความรอบคอบในการทำงานและระวังให้มากขึ้น</p> <p>๑.เจ้าของเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่อนุญาตให้เข้าระบบคอมพิวเตอร์ของเขา ถ้าเราแอบเข้าไป ... จำคุก ๖ เดือน</p> <p>๒. เจาะเข้าระบบคอมพิวเตอร์ของคนอื่น แล้วเผยแพร่ให้คนอื่นรู้จำคุกไม่เกินปี</p> <p>๓.แอบเข้าไปล้วงข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บเอาไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ จำคุกไม่เกิน ๒ ปี</p> <p>๔. ข้อมูลที่ถูกส่งหากันผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แล้วไป</p>	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>ดักจับข้อมูลของเขา จำกัดไม่เกิน ๓ ปี</p> <p>๕. ข้อมูลที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ ถ้ามีไปติดต่อ ดัดแปลง จำกัดไม่เกิน ๕ ปี (ดั่งนั้นอย่าไปแก้ไขงาน เอกสารที่อยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์คนอื่น)</p> <p>๖. ปลอ่ย MULTWARE เช่น VIRUS, TROJAN, WORM เข้า ระบบคอมพิวเตอร์คนอื่นแล้วระบบเข้าเสียหาย จำกัดไม่เกิน ๕ ปี</p> <p>๗. ถ้าเราทำผิดข้อ ๕. กับ ข้อ ๖. และสร้างความเสียหาย ใหญ่โต เช่น เข้าไปดัดแปลงแก้ไข ทำลาย ก่อทวน ระบบ สาธารณูปโภค หรือระบบจราจร ที่ควบคุมโดย คอมพิวเตอร์ จำกัดสิบปีขึ้นไป</p> <p>๘. ถ้าวรบกวนโดยการส่ง EMAIL โฆษณาต่างๆไปสร้างความรำคาญให้ผู้อื่น ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท</p> <p>๙. ถ้าเราสร้างโปรแกรม หรือซอฟต์แวร์เพื่อเพื่อสนับสนุน ผู้กระทำความผิด จำกัดไม่เกินหนึ่งปี</p> <p>๑๐. ส่งภาพโป๊, ประเด็นที่ไม่มีมูลความจริง, ทำทหาย อำนาจรัฐ จำกัดไม่เกิน ๕ ปี</p> <p>๑๑. เจ้าของเว็บไซต์หรือเครือข่ายที่ยอมให้เกิดข้อ ๑๐. โดนลงโทษด้วย จำกัดไม่เกิน ๕ ปี</p>	
	<p>พระราชบัญญัติการ รักษาความมั่นคง ปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ๒๕๖๒</p>	<p>พ.ร.บ. ไซเบอร์คืออะไร ?</p> <p><u>พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์</u> เป็นมาตรการ ป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากคุกคามที่ส่งผลต่อ ความมั่นคงของรัฐ เศรษฐกิจ ความมั่นคงทางทหาร และ ความสงบเรียบร้อยในประเทศ บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเทคโนโลยี และความรู้ที่เกี่ยวกับ ความปลอดภัยทางไซเบอร์ จะการอบรมเรื่องดังกล่าว เพื่อให้เข้าใจด้านการรักษาความมั่นคง Cyber ทั้งภาครัฐ และเอกชน</p> <p>โดยระดับภัยคุกคามถูกแบ่งออกเป็น ๓ ระดับดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • ภัยคุกคามระดับไม่ร้ายแรง คือเหตุการณ์ที่เป็นภัย คุกคามมีผลทำให้ระบบเครือข่าย หรือคอมพิวเตอร์ ทำให้ช้าลง 	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<ul style="list-style-type: none"> • ภัยคุกคามระดับร้ายแรง คือภัยคุกคามที่โจมตีระบบคอมพิวเตอร์โดยกระทบต่อความมั่นคงของรัฐทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การป้องกันประเทศ เศรษฐกิจ ความปลอดภัยสาธารณะ • ภัยคุกคามระดับวิกฤติ คือภัยคุกคามที่มีลักษณะการโจมตีระบบคอมพิวเตอร์ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานของระบบสารสนเทศภายในประเทศเป็นบริเวณกว้าง และการโจมตีที่เป็นการก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ <p>หมายเหตุ : หากหน่วยงาน หรือองค์กรไหนไม่รายงานเหตุภัยคุกคามทางไซเบอร์แล้วละก็โดนปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท</p> <p>การนำไปใช้ในองค์กร โดยปกติความปลอดภัยทางไซเบอร์จะเกี่ยวกับทั้งหมดของเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นทั้ง Hardware หรือ Software ซึ่ง Cyber security เป็นส่วนหนึ่งของทั้งเทคโนโลยี กระบวนการ และตัวชี้วัดที่จะออกแบบการป้องกันทั้งรายบุคคล และทั้งองค์กรเพื่อลดความเสี่ยงจาก Cyber Attack ทุก ๆ องค์กรจะต้องดำเนินการ Cyber security ให้ครอบคลุมทั้ง People, Processes & Technology ดังนี้</p> <p>People : อย่างแรกพนักงานในองค์กรทุกคนควรที่จะรับรู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตัวเองในการป้องกัน และลด Cyber Threats และให้เข้าใจวิธีการดูเมลที่มีความเสี่ยงว่าจะเป็น Malware ซึ่งเป็นปัญหาของภาคธุรกิจ และทุกคนจะมีบทบาทที่สำคัญ โดยหากเข้าใจโปรแกรมที่ช่วยด้านความปลอดภัยจะทำให้ลดความเสี่ยงได้</p> <p>อย่างที่สอง ผู้เชี่ยวชาญทางด้านความปลอดภัยทาง Cyber ในองค์กรควรที่จะเรียนรู้ทักษะเพิ่มเติมเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถควบคุมเทคโนโลยี และการปฏิบัติที่จะแก้ไข Threats ได้อย่างเหมาะสม</p> <p>Processes : กระบวนการเป็นส่วนที่สำคัญต่อการปรับปรุงกลยุทธ์ Cyber Security มันจะต้องตอบโจทย์ได้ว่า กิจกรรม หรือบทบาทอะไรในองค์กรจะสามารถลดความเสี่ยงต่อข้อมูลภายใน เพราะภัยคุกคามทางไซเบอร์</p>	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นกระบวนการจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมรับมืออยู่ตลอด</p> <p>Technology : เมื่อจะต้องมีการวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงของภัยคุกคามต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภัยทางธรรมชาติ หรือภัยทางไซเบอร์ก็ตาม เทคโนโลยีจึงมีบทบาทที่สำคัญในการทำหน้าทึนี้ และอะไรล่ะ ? จะมาเป็นเครื่องมือที่ตอบโจทย์ อะไรที่สามารถลดความเสี่ยงทางไซเบอร์ ที่ขึ้นอยู่กับ การประเมินความเสี่ยง หรือจะยอมรับความเสี่ยงได้มากน้อยแค่ไหน</p>	
๔.ด้านมาตรฐานวิชาชีพของบุคลากรในโรงพยาบาล	พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒	การประกอบวิชาชีพที่กระทำหรือมุ่งหมายจะกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจโรค การวินิจฉัย การบำบัดโรค การป้องกันโรคการส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพ การผดุงครรภ์ แต่ไม่รวมถึงการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น	
	กฎกระทรวง กำหนดวิชาชีพและจำนวนผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๘	กฎกระทรวงฉบับนี้มีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของสถานพยาบาลประเภทคลินิกและโรงพยาบาล เช่น ลักษณะโดยทั่วไปของคลินิก ลักษณะการให้บริการของคลินิกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ให้บริการ การแบ่งสัดส่วนพื้นที่กับการประกอบกิจการอื่นหรือระหว่างคลินิกในกรณีของสหคลินิก ลักษณะโดยทั่วไปของโรงพยาบาล ลักษณะการให้บริการของโรงพยาบาลซึ่งรวมถึงจะต้องเป็นไปตามกฎหมายผังเมืองและมีรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบหน่วยบริการและระบบสนับสนุนการให้บริการสำหรับโรงพยาบาลประเภทต่างๆ	
	พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน	<p>เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ป่วยฉุกเฉินให้หน่วยปฏิบัติการ สถานพยาบาลและผู้ปฏิบัติการ ดำเนินการปฏิบัติการฉุกเฉินตามหลักการ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ตรวจสอบคัดแยกระดับความฉุกเฉิน และจัดให้ผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับการปฏิบัติการฉุกเฉินตามลำดับความเร่งด่วนทางการแพทย์ฉุกเฉิน</p> <p>(๒) ผู้ป่วยฉุกเฉินต้องได้รับการปฏิบัติการฉุกเฉินจนเต็มขีดความสามารถของหน่วยปฏิบัติการ หรือสถานพยาบาลนั้นก่อนการส่งต่อ เว้นแต่มีแพทย์ให้การรับรองว่าการส่ง</p>	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
		<p>ต่อผู้ป่วยฉุกเฉินจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันการเสียชีวิต หรือการรุนแรงขึ้นของการเจ็บป่วยของผู้ป่วยฉุกเฉินนั้น</p> <p>(๓) การปฏิบัติการฉุกเฉินต่อผู้ป่วยฉุกเฉินต้องเป็นไปตามความจำเป็น และข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ฉุกเฉิน โดยมีให้นาสีทึบการประกัน การขึ้นทะเบียนสถานพยาบาล หรือความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยฉุกเฉินหรือเงื่อนไขใดๆ มาเป็นเหตุ ปฏิเสธผู้ป่วยฉุกเฉินให้ไม่ได้รับการปฏิบัติการฉุกเฉินอย่างทันที่ หน่วยงานปฏิบัติการหรือสถานพยาบาลต้องควบคุมและดูแลผู้ปฏิบัติการให้ดำเนินการปฏิบัติการฉุกเฉินเป็นไปตามหลักการวรรคหนึ่ง</p>	
	พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์	ตามข้อกำหนด	
	พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม	ตามข้อกำหนด	
	พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์	ตามข้อกำหนด	
	พระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด	ตามข้อกำหนด	
๕.ด้านการฟ้องร้องของผู้รับบริการ	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐	ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น	
๖.ด้านการดูแลผู้ป่วย	ประกาศกรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่องการดูแลแบบประคับ ประคอง	การดูแลผู้ที่มีภาวะจำกัดการดำรงชีวิต (Life Limiting Conditions) หรือภาวะคุกคามต่อชีวิต (Life Threatening Conditions) โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและบำบัด เยียวยาและบรรเทา ความทุกข์	

หมวด	ชื่อกฎหมาย	ประเด็นสำคัญ	หมายเหตุ
	สำหรับประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๓	<p>ทางกาย จิต อารมณ์สังคม และจิตวิญญาณ ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการเจ็บป่วยจนกระทั่งเสียชีวิต โดย ครอบคลุมถึงครอบครัวและผู้มีความสัมพันธ์ของผู้ป่วยด้วย ทั้งนี้อาจจัดบริการทั้งในและนอกสถานบริการ การดูแลแบบประคับประคอง มี ๓ ระดับ ได้แก่</p> <p>(๑) การดูแลแบบประคับประคองระดับพื้นฐาน (Primary Palliative Care) เป็นการผสมผสานการ ดูแลแบบประคับประคองกับการดูแลสุขภาพทั่วไป ซึ่งควรเป็นทักษะพื้นฐานของบุคลากรสุขภาพทุกระดับ</p> <p>(๒) การดูแลแบบประคับประคองทั่วไป (General Palliative Care) เป็นการดูแลโดยบุคลากร สุขภาพระดับปฐมภูมิและบุคลากรสุขภาพที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งมีพื้นฐานความรู้และทักษะการ ดูแลแบบระยะท้ายของชีวิตเป็นอย่างดีแม้ไม่ได้เป็นความเชี่ยวชาญหลัก</p> <p>(๓) การดูแลแบบประคับประคองระดับเชี่ยวชาญ (Specialist Palliative Care) เป็นการดูแลผู้ป่วยที่ มีความต้องการเฉพาะ สลับซับซ้อนและยากต่อการจัดการ ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษของผู้ดูแลซึ่ง ผ่านการอบรมเฉพาะทาง</p>	

การวิเคราะห์และสรุปผล

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมกับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล ซึ่งหลักนิติธรรมถือได้ว่าเป็นการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับพร้อมใจปฏิบัติ ตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือได้ว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล มีการปฏิรูปกฎหมายสม่ำเสมอ การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว และตรวจสอบได้และในปัจจุบันการให้บริการของโรงพยาบาล ได้โดยคำนึงถึงให้บริการด้านมาตรฐานแห่งวิชาชีพ ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ควบคู่ไปกับการบริการที่เป็นส่วนสนับสนุนให้ผู้ป่วยและญาติได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้ป่วย/ญาติ เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีกฎหมายที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการงานโรงพยาบาล เช่น พระราชบัญญัติวิชาชีพต่างๆ กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการงานโรงพยาบาล ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ ด้านการฟ้องร้อง ประกาศกรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่องการดูแลแบบประคับ ประคอง เป็นต้น

ดังนั้นในปัจจุบันการบริหารจัดการของโรงพยาบาลได้นำหลักนิติธรรมมาช่วยในการพัฒนาคุณภาพของโรงพยาบาลและการรักษาพยาบาลของผู้รับบริการในประเด็นต่างๆ อีกทั้งหลักนิติธรรมยังถือว่าเป็นเสาหลักที่สำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น นำมาแก้ไขปัญหาในเรื่อง การร้องเรียนและฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายในวงเงินจำนวนมาก บางกรณีถึงขั้นฟ้องกันเป็นคดีอาญา เมื่อมีการร้องเรียนหรือเรียกร้องความเสียหายจากการได้รับบริการทางการแพทย์ ตามตัวอย่างที่ได้กล่าวมาข้างต้น และหลักนิติธรรมยังช่วยส่งผลให้มีสัมพันธภาพที่ดี และเกิดความยุติธรรมทั้งระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยและญาติรวมถึงบุคลากรทางการแพทย์

บรรณานุกรม

๑. ปรียากร กุมุทชาติ. (๒๕๕๙). กรณีศึกษาการจัดการความขัดแย้งทางการแพทย์ของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง. วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข, ๒(๒).
๒. สมฤดี ธัญญศิริ. (๒๕๖๒). สิทธิการฟ้องคดีต่อศาลปกครองกรณีผู้ป่วยได้รับความเสียหายจากแพทย์. คอลัมน์รายงานพิเศษ.
๓. ศาสตราจารย์นายแพทย์วิโรจน์ พานิชย์พงษ์. (๒๕๕๙). สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐตามหลักนิติธรรม.
๔. ศาสตราจารย์แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (๒๕๕๕). ปัญหาฟ้องร้องทางการแพทย์และแนวทางแก้ไข. นิติศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๕. ขนิษฐา ศรีปิ่นแก้ว และวาสนี วิเศษฤทธิ์. การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลทั่วไป. วารสารพยาบาลสภากาชาดไทย, ๑๒(๒), ๑๒๗-๑๔๓.
๖. นายแพทย์พินิจ หิรัญโชติ. (๒๕๖๐). ในการอบรมเรื่องความรู้เบื้องต้นกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรมและการต่อสู้คดี (๓๑ มีนาคม หน้า ๑๙-๓๖). คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
๗. อรรถพล ใหญ่สว่าง. (๒๕๕๗). หลักนิติธรรม. จุลนิติ, ๒(๒), ๓๗-๕๘.
๘. โรงพยาบาลนครพิงค์. กฎหมายที่ใช้ในโรงพยาบาล (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.nkp-hospital.go.th/th/RULE๒๕๖๒.php> (๐๔ เมษายน ๒๕๖๔)
๙. กฎหมายอิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์). แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/rattanaporn๕๕๒๒๔๐๙๐๑๓/wi-cha-thurkrmm-xi-lek-thrx-nik/kdhmay-xilekthrxniks> (๐๔ เมษายน ๒๕๖๔)
๑๐. ประกาศคณะกรรมการสุขภาพ เรื่องการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative care) สำหรับประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๓ (ออนไลน์). แหล่งที่มา http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/๒๕๖๓/E/๒๖๑/T_๐๐๐๓.PDF (๐๔ เมษายน ๒๕๖๔)